

Ο συγγραφέας θεωρείται εξέχουσα μορφή της αποκαλούμενης και δεύτερης μεταπολεμικής γενιάς της ελληνικής πεζογραφίας. Δεν μπορώ να πω ότι έχω το απαιτούμενο βάθος ώστε να αξιολογήσω συνολικά το έργο του, καθότι το «Βιοτεχνία υαλικών» είναι μόλις το πέμπτο βιβλίο του που διαβάζω μετά από: «Το κουρείο», «Ο ωραίος λοχαγός», «Η φανέλα με το εννιά», «Η μυρωδιά τους με κάνει να κλαίω». Περιέργως είναι και το αρχαιότερο από τα πέντε. Ως ελάχιστη προσπάθεια πιο οικουμενικής προσέγγισης, θαρρώ ότι κάποια στιγμή συντόμως, οφείλω να επανέλθω με «Τα μηχανάκια» ως πρώτη του εκδοτική προσπάθεια (1962) και βέβαια με το «Θάνατος στο Βαλπαραΐζο» που κυκλοφόρησε μισό αιώνα και ένα έτος αργότερα (2013).

Στη «βιοτεχνία υαλικών» τώρα. Γραμμένο μέσα στην περίοδο της δικτατορίας, ο Μένης χρησιμοποιεί τον «Αθηνοκεντρικό» σκελετό του, για να αφηγηθεί την ιστορία ενός ζευγαριού. Περιπλανιέται σε γωνιές της πόλης, αφηγούμενος το χρονικό, πλάθοντας τους χαρακτήρες του. Πρωταγωνίστρια τόσο ανάμεσα στο ζευγάρι, όσο και σε όλο το διήγημα είναι μια γυναίκα. Η Μπέμπα. Είναι σχεδόν το δικό της χρονολόγιο.

Μέσα από αλληπάλληλες αναδρομές στο παρελθόν ο συγγραφέας, μας τη γνωρίζει μας φωτίζει το χαρακτήρα της. Ασφαλώς αναδεικνύει και τμήματα ιστορίας του τόπου. Υπάρχουν διάστικτα στοιχεία, τα οποία όσοι τα έχουν ζήσει τα θυμούνται, όσοι τα έμαθαν διαβάζοντας ή ακούγοντας τα αναγνωρίζουν και για όσους είναι άγνωστη γη, αποτελεί μια ευκαιρία, ώστε να αποκτήσουν μια πρώτη γνωριμία.

Το διήγημα δεν περιορίζεται αποκλειστικά στο στενό πλαίσιο του λεκανοπεδίου, αλλά ενίοτε εκτείνεται, περιηγείται την ελληνική επαρχία, μας δίνει μια εικόνα του τόπου πριν από 40 χρόνια.

Η αίσθηση τη φθοράς είναι διακριτή και εδώ. Ένα είδος διακριτικής μελαγχολίας, ενυπάρχει σχεδόν παντού. Οι ήρωες του δυσκολεύονται ή καλύτερα αδυνατούν να ξεπεράσουν ένα οριακό οικονομικό, κοινωνικό κοινωνικό επίπεδο. Αντίθετα, γρήγορα γίνεται διακριτό ότι οι πιθανότητες ή καλύτερα οι ελπίδες για κάτι καλύτερο ολοένα λιγοστεύουν.

Σε αυτή τη πορεία δοκιμάζονται οι άνθρωποι και οι σχέσεις τους. Ο συγγραφέας χαρτογραφεί χαρακτήρες και συμπεριφορές, αλλά προτίστως περιγράφει μια ολόκληρη κοινωνία. Από κάποια υψηλά, πλούσια στρώματα έως τις παρυφές της φτώχειας και των αδιεξόδων. Το στυλ του είναι γνώριμο, οι περιγραφές του συχνά αναλυτικές. Άλλο τόσο συχνά βάζει λέξεις και νοήματα με τέτοια σειρά που δημιουργεί γοητευτικά γλωσσικά σύνολα.

Είναι αδιόρατα και ερωτικό. Ενώ δεν συναντάμε κατευθείαν αναφορά, κάποιες στιγμές είναι διάχυτη μια σιγή και υφέρπουσα ερωτική ατμόσφαιρα. Ένα είδος μάλλον άγνωστο στις μέρες μας, όπου η αποκαλούμενη και ως σεξουαλική απελευθέρωση είναι ακόμα αβέβαιο τι έχει απελευθερώσει από ποιους.

Προφανώς η βιοτεχνία υαλικών του Μ. Κουμανταρέα, αντέχει στο χρόνο και αξίζει προσοχής και ανάγνωσης.